

บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการระดมเงินฝากและปล่อยสินเชื่อ

นางสาว ศิริพันธ์ วัชรการ

005004

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

แผนกวิชาการธนาคารและการเงิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2519

THE ROLES OF COMMERCIAL BANKS IN MOBILIZING DEPOSITS AND GRANTING CREDITS

MISS SIRINUNTH VATCHARAKORN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTANCY
DEPARTMENT OF BANKING AND FINANCE
GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1976

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature] ประธานกรรมการ
[Handwritten signature] กรรมการ
[Handwritten signature] กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : อาจารย์ สุรศักดิ์ นานานุกูล

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการระดมเงินฝากและปล่อยสินเชื่อ
ชื่อ นางสาว ศิริพันธ์ วัชรารกร แผนกการธนาคารและการเงิน
ปีการศึกษา 2518

บทคัดย่อ

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุด ระบบธนาคารได้กำเนิดขึ้นมาในประเทศไทยกว่า 80 ปีแล้ว ธนาคารพาณิชย์ได้มีบทบาทต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศมากดังจะเห็นได้ว่าวิธีหนึ่งของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้นก็คือ การควบคุมภาวะการเงินโดยใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นเครื่องมือ การระดมเงินฝากและปล่อยสินเชื่อเป็นบริการหลักของธนาคารพาณิชย์ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพื่อทราบบทบาทของธนาคารในการระดมเงินฝากและปล่อยสินเชื่อที่แท้จริงว่า แต่ละแห่งในบรรดาธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยทั้งสิ้น 29 แห่ง (รวมทั้งที่จดทะเบียนในไทย และจดทะเบียนในต่างประเทศ) ว่ามีบทบาทกันมากน้อยเพียงใด

วิทยานิพนธ์นี้ได้ศึกษาจากข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงของธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ซึ่งรวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์บางแห่ง มีการสัมภาษณ์สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญงานจากธนาคารหลาย ๆ แห่ง รวมทั้งสัมภาษณ์เอกชนผู้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ด้วย ในการศึกษาขั้นแรกได้ทำการศึกษารายละเอียดของบทบาทของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ หลังจากนั้นได้พิจารณาละเอียดลงเป็นบทบาทในกรุงเทพมหานคร และในส่วนภูมิภาค และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบพหลัง ๆ ได้พิจารณาละเอียดเป็นรายจังหวัด และรายธนาคารด้วย

ในปัจจุบันมีการแข่งขันในการระดมเงินฝากกันมาก ซึ่งวิธีการก็มีมากมายด้วยกัน ส่วนในเรื่องการปล่อยสินเชื่อ นั้น ธนาคารมีปริมาณการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรกรรมในอัตรา

ที่น้อย และนอกจากนี้ยังมีปริมาณการปล่อยสินเชื่อในส่วนภูมิภาคไม่ถึงครึ่งของเงินฝากที่ทำได้
ในแหล่งนั้น ๆ แหล่งที่ได้รับการปล่อยสินเชื่อเกินกว่า 60% ของเงินฝากก็มีอยู่เพียงไม่กี่
จังหวัดนัก อนึ่งการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มักเป็นการให้กู้ยืมระยะสั้น และต้อง
มีหลักประกัน ซึ่งทำให้ต้นทุนทางการเงินสูงกว่าแท้จริงต้องประสบอุปสรรค และยิ่งพบอีกว่าลูกค้า
มีการใช้เงินกู้ยืมไปในทางที่ไม่ก่อประโยชน์ต่อประเทศชาติ ความเป็นเจ้าของธนาคารยังอยู่
ในมือของชนกลุ่มน้อย ธนาคารพาณิชย์ยังมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศน้อย ซอมลตัวเลข
ของระบบธนาคารยังไม่เป็นที่เปิดเผยอย่างแท้จริงและยังไม่แน่นอน ธนาคารขนาดใหญ่มีการ
ขยายตัวในอัตราที่รวดเร็วกว่าธนาคารขนาดเล็กมาก และบทบาทในการควบคุมธนาคารพาณิชย์
ของรัฐบาลยังไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร ขอบกพร่องดังกล่าวนี้ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
เพื่อภาวะเศรษฐกิจอันดีของประเทศ

Thesis Title: The Roles of Commercial Banks in Mobilizing
Deposits and Granting Credits

Name: Miss Sirinunth Vatcharakorn

Academic Year: 1975

Abstract

Commercial banks have become the most important financial institutions since the evolution of banking system in Thailand, some eighty years ago. Commercial banks play vital role to national economy ; obviously, the government may employ a control of financial situation through commercial banks as an instrument of solving economic crisis. Mobilizing deposits and granting credits are principal services given by commercial banks. Therefore, there should be a through study of activities concerning mobilizing deposits and granting credits in each of the twenty-nine commercial banks (including all the licit ones in and outside Thailand) in Thailand.

This thesis is based on actual data obtained from all available banks which comprise the Bank of Thailand and some other commercial banks. During the process, interviews were conducted with bankers of remarkable expertises as well as their customers. In the preliminary study, banking system as a whole was explored. The study was then extended in detail for the metropolitan areas of Bangkok Thonburi and other regions. Especially, towards the end of this work, details have been laid out in accordance with and with each specific bank.

Presently, deposits acquisitions whose means are various highly competitive. On the other hand credits granting is at small rate for agricultural sector. Furthermore, in a given region, the credits granted by banks are less than half of total deposits acquired. Those

banks whose credits exceed sixty percent of their deposits, are but in few provinces. In addition, loans are short-term and collateral which assert obstacle to borrowers. It is also found that some of the borrowers do not have any contributions to national benefits. Banks ownerships are still in the hands of small influential groups of people. Thus, commercial banks are least responsible for the development of the nation. Figures relevant to the present banking system are still not truly discloses, thus, inconsistent. Bigger banks are expanding at higher rate than smaller ones. The government role of regulating commercial banks is, in effect, not good enough. The existing shortcomings are subject to an immediate corrective measure in order to achieve a sound economy for the country.

- - - - -

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์สุรศักดิ์ นานานุกุล
ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายวิจัยและวางแผน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ในการรับเป็นอาจารย์ที่
ปรึกษา ตลอดจนได้สละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจแก้ไขและแนะนำ ศาสตราจารย์สังวร
ปัญญาคิลก หัวหน้าแผนกธนาคารและการเงิน และอาจารย์ ม.ร.ว. สุกชาติจันทร์
ประวิตร ผู้จัดการธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาศิริราช ที่กรุณาช่วยเหลือแนะนำ ตลอด
จนเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทยทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้าน
ข้อมูล

ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

ศิริพันธ์ วัชรากร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ต
รายการกราฟประกอบ	ถ
บทที่ 1 บทนำ	1
/ ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	3
วิธีการศึกษาและคนควา	3
บทที่ 2 ภูมิหลังของธนาคารพาณิชย์	5
ความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์	5
ธนาคารพาณิชย์และคู่แข่งชั้น	16
ระบบสาขาของธนาคารพาณิชย์	18
ธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทย	31
บทที่ 3 เงินฝากของธนาคารพาณิชย์	34
ประเภทของเงินฝาก	34
อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก	34
ความสำคัญของเงินฝาก	36
ส่วนของตลาดในเรืองเงินฝากของธนาคารพาณิชย์	38

เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ระหว่าง พ.ศ. 2508 - 2517	39
เงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	43
เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินฝากอื่น ๆ	46
เงินฝากแยกตามประเภทผู้ถือ	50
- ชนิดของเงินฝากในทางเศรษฐศาสตร์	51
การดำรงเงินฝากสำรอง	59
บทบัญญัติในการให้ความคุ้มครองผู้ฝากเงิน และเจ้าหน้าที่ ของธนาคาร	70
บทที่ 4 การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์	75
✓ คำนิยามของการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์	75
✓ ความสำคัญของสินเชื่อธนาคารพาณิชย์	76
✓ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม	77
การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ระหว่าง พ.ศ. 2500-2517	80
การให้กู้ยืมแบ่งตามวัตถุประสงค์	82
การให้กู้ยืมแบ่งตามประเภทผู้กู้	87
✓ บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์	91
✓ บทลงโทษเมื่อไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	94
✗ บทบาทของหลักประกันในการให้สินเชื่อ	94
✓ หลักเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ	97
✓ แหล่งผูกที่สำคัญของประเทศไทย	98
✓ การปล่อยสินเชื่อในทางปฏิบัติ	98
ปัญหาในเรื่องการเก็บหนี้	102

บทที่ 5	การวิเคราะห์เงินฝากและสินเชื่อ	111
	การวิเคราะห์เงินฝากรายภาคเปรียบเทียบระหว่างภาค และจังหวัด	112
	การวิเคราะห์สินเชื่อรายภาคเปรียบเทียบระหว่างภาค และจังหวัด	147
	อัตราส่วนระหว่างสินเชื่อต่อเงินฝากเปรียบเทียบระหว่างภาค และจังหวัด	183
บทที่ 6	บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการปล่อยสินเชื่อในส่วนภูมิภาค	209
	สาเหตุที่ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการปล่อยสินเชื่อในส่วน ภูมิภาคน้อย	211
	บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการช่วยเหลือเกษตรกร	213
	วิธีการปล่อยสินเชื่อแก่เกษตรกรของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน ..	215
	เรื่องสำคัญภาคที่มีการปล่อยสินเชื่อสูงต่ำ พร้อมเหตุผล	218
บทที่ 7	บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการระดมเงินฝากในส่วนภูมิภาค	227
	เรื่องสำคัญภาคที่มีเงินฝากสูง พร้อมเหตุผล	227
	วิธีหาเงินฝากในทางปฏิบัติ	228
	แหล่งเงินฝากที่สำคัญ	230
	วิธีหาเงินฝากจากแหล่งต่าง ๆ	231
บทที่ 8	การเปรียบเทียบบทบาทของธนาคารพาณิชย์ในระบบ	236
	การเปรียบเทียบสินทรัพย์ทั้งหมด	242
	การเปรียบเทียบส่วนของผู้เจ้าของ	243
	การเปรียบเทียบเงินฝาก	244

การเปรียบเทียบเงินโทกยืม	245
การเปรียบเทียบจำนวนลูกจ้าง	246
การเปรียบเทียบจำนวนที่ทำการธนาคาร.....	247
การเปรียบเทียบความมีสภาพคล่อง	253
การเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างเงินโทกยืมต่อเงินฝาก.....	255
การเปรียบเทียบเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง	257
การเปรียบเทียบที่ทำการธนาคารและเครื่องใช้สำนักงาน ของเจ้าของทุน	261
บทที่ 9 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	264
บทสรุป	264
บทเสนอแนะ	274
บรรณานุกรม	280
ประวัติการศึกษา	282

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1	เปอร์เซ็นต์หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์	37
2	เงินฝากทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์และเปอร์เซ็นต์การกระจายในเงินฝาก แต่ละชนิด	41
3	เปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นของเงินฝากจากปี 2508	41
4	จำนวนและเปอร์เซ็นต์เพิ่มจากปีที่แล้วของเงินฝาก	42
5	ปริมาณเงินฝากเมื่อเรียกจากแหล่งต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์	45
6	อัตราการหมุนเวียนของเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม	46
7	ปริมาณเงินฝากออมทรัพย์จากแหล่งต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์	48
8	ปริมาณเงินฝากประจำจากแหล่งต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์	48
9	อัตราการหมุนเวียนของเงินฝากออมทรัพย์	49
10	อัตราการหมุนเวียนของเงินฝากประจำ	49
11	เงินฝากแยกตามประเภทบัญชี	50
12	การสำรองของธนาคารพาณิชย์	63
13	เปอร์เซ็นต์การสำรองส่วนเกิน	64
14	เปอร์เซ็นต์การสำรองของระบบ ต่อเงินสำรองตามกฎหมาย ระหว่าง 2508 - 2517	68
15	เปอร์เซ็นต์การสำรองของระบบ ต่อเงินฝาก ระหว่าง 2508 - 2517	69
16	ความสำคัญของสินเชื่อบริษัท	77
17	แหล่งเงินทุนในการดำเนินงานตามชนิดของธุรกิจ	79
18	ประเภทการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ระหว่าง 2500 - 2516	80
19	เงินให้ เบิกเกินบัญชีและข้อลดของธนาคารพาณิชย์แยกตามวัตถุประสงค์	83
20	เงินให้ เบิกเกินบัญชี และข้อลดของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบระหว่าง ธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศ และต่างประเทศ	85

21	อัตราส่วนการใหญ่ืมตอเงินฝากของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบระหว่าง ธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศ และต่างประเทศ	88
22	การใหญ่ืมของธนาคารพาณิชย์แบ่งตามประเภทบัญชี	89
23	เงินฝากของธนาคารพาณิชย์แบ่งตามภาค	113
24	เงินฝากของธนาคาร เปรียบเทียบ ในเขตภูมิภาคและกรุงเทพฯ	118
25	เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ตอหนึ่งสำนักงานธนาคาร	132
26	เงินใหญ่ืมของธนาคารพาณิชย์แบ่งตามภาค	149
27	เงินใหญ่ืมของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบ ในเขตภูมิภาคและกรุงเทพฯ ..	153
28	เงินใหญ่ืมของธนาคารพาณิชย์ตอหนึ่งสำนักงานธนาคาร	167
29	เงินฝากและเงินใหญ่ืมของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบในเขตภูมิภาค และกรุงเทพฯ	182
30	อัตราส่วนระหว่างเงินใหญ่ืมตอเงินฝาก รายภาค	184
31	อัตราเฉลี่ยสำหรับเงินฝากและเงินใหญ่ืมตอหนึ่งคน (รายภาค)	210
32	การให้สินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์	213
33	จำนวนเงินใหญ่ของสถาบันเครดิตการเกษตรปี 2510 - 2515	216
34	ความต้องการสินเชื่อของชาวนาทั่วประเทศ	217
35	ประมาณผลการทำนาปี 2511/12	221
36	การแจกแจงอัตราส่วนรอยของผลิตภัณฑ์อย่างที่มีหนี้สิน จำแนกตาม ระยะเวลาของการเป็นหนี้ และชนิดของดอกเบี้ยที่ชำระเป็นรายภาค ..	222
37	การแจกแจงอัตราส่วนรอยของผลิตภัณฑ์อย่างที่มีหนี้สิน จำแนกตาม แหล่งเงินทุนและวัตถุประสงค์ของการกู้เงินเป็นรายภาค	223

ตารางที่ ๑

หน้า

38	การแจกแจงอัตราส่วนร้อยละของผู้ถือครองตัวอย่าง จำแนกตามประเภท ของแรงงานที่ใช้ในการทำนาเป็นรายภาค	224
39	อัตราส่วนร้อยละของผู้มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรมและภาค	225
40	งบบุคลากรของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบ 31 ธันวาคม 2515	238
41	งบบุคลากรของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบ 31 ธันวาคม 2516	239
42	เปอร์เซ็นต์การกระจายของงบบุคลากรของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบ 31 ธันวาคม 2515	240
43	เปอร์เซ็นต์การกระจายของงบบุคลากรของธนาคารพาณิชย์เปรียบเทียบ 31 ธันวาคม 2516	241

รายการกราฟประกอบ

กราฟที่

หน้า

1	การขยายตัวของจำนวนสำนักงานธนาคารพาณิชย์	28
2	สำรองตามกฎหมาย, สำรองส่วนเกิน และสำรองของธนาคารพาณิชย์ ทั้งระบบ	65
3	สำรองตามกฎหมาย, สำรองส่วนเกิน และสำรองของธนาคารพาณิชย์ ที่จดทะเบียนในประเทศไทย	66
4	สำรองตามกฎหมาย, สำรองส่วนเกิน และสำรองของธนาคารพาณิชย์ ที่จดทะเบียนในต่างประเทศ	66
5	เงินฝาก เงินในบัญชี และอัตราการในบัญชีต่อเงินฝากของธนาคาร พาณิชย์ทั้งระบบ	185
6	เงินฝาก เงินในบัญชี และอัตราการในบัญชีต่อเงินฝากของธนาคาร พาณิชย์ในกรุงเทพฯ	186
7	เงินฝาก เงินในบัญชี และอัตราการในบัญชีต่อเงินฝากของธนาคาร พาณิชย์ในภาค 1	187
8	เงินฝาก เงินในบัญชี และอัตราการในบัญชีต่อเงินฝากของธนาคาร พาณิชย์ในภาค 2	188
9	เงินฝาก เงินในบัญชี และอัตราการในบัญชีต่อเงินฝากของธนาคาร พาณิชย์ในภาค 3	189
10	เงินฝาก เงินในบัญชี และอัตราการในบัญชีต่อเงินฝากของธนาคาร พาณิชย์ในภาค 4	190
11	เงินฝาก เงินในบัญชี และอัตราการในบัญชีต่อเงินฝากของธนาคาร พาณิชย์ในภาค 5	191

12	เงินฝาก เงินใหญ่ ^{๒๒} และอัตราการใหญ่ ^{๒๒} ต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในภาค 6	192
13	เงินฝาก เงินใหญ่ ^{๒๒} และอัตราการใหญ่ ^{๒๒} ต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในภาค 7	193
14	เงินฝาก เงินใหญ่ ^{๒๒} และอัตราการใหญ่ ^{๒๒} ต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในภาค 8	194
15	เงินฝาก เงินใหญ่ ^{๒๒} และอัตราการใหญ่ ^{๒๒} ต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในภาค 9	195
